

Sveta kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove

"VENITE SEORSUM"

INSTRUKCIJA O KONTEMPLATIVNOMU ŽIVOTU I KLAUZURI MONAHINJA

(15. kolovoza 1969.)

"Hajdete i vi u osamu, na samotno mjesto" (Mk 6,31). Mnogi su čuli takav poziv i pošli za Kristom, pošli su u samoću da se ondje klanjaju Ocu. Poticaj Duha¹ koji je djelovao u njima naveo ih je na to da osnuju ustanove namijenjene isključivo kontemplaciji. Među njima istaknuto mjesto pripada samostanima monahinja.

Crkva je uvijek posvećivala budnu i majčinsku brigu onome što je sv. Ciprijan nazvao "najodlučnijim dijelom Kristova stada".² To je činila osobito time što je mnogim propisima o klauzuri štitila njegovu odvojenost od svjetovnih briga.³ I Drugi vatikanski sabor posvetio mu je pažnju.⁴ Ova instrukcija namjerava nastaviti njegovo djelo. To čini dajući propise po kojima će se ubuduće regulirati klauzura monahinja koje se potpuno posvećuju kontemplaciji. A prije će biti protumačeni neki osnovni pojmovi o klauzuri.

Napuštanje svijeta radi provođenja dubljeg molitvenog života u samoći nije drugo nego poseban način na koji se proživljava i očituje Kristovo vazmeno otajstvo, koje je smrt radi uskrsnuća.

Ovo se otajstvo u Svetom pismu prikazuje kao prijelaz ili izlazak. Prijelaz je, naime, postao glavnim događajem povijesti Izraela; on je temelj vjere Izraelove⁵ i njegova uže povezanoga života s Bogom,⁶ a Crkva ispovije-

1 Usp. PAHOMIJE: *Vies coptes*, Cod. Bo. br. 17 (Lefort, str. 91); GS, br. 38 i Mt 4,1.

2 CIPRIJAN, *De habitu virginum*, 3. ML 4, 455.

3 Već od VI. stoljeća; usp. CEZARIJE IZ ARLESA, *Reg. ad virg.* (odobreno od pape Hormizde) 1, ML 67, 1107; EPAON. SABOR (god. 517.), pogl. 38, CC ser. Lat. 148 A, str. 34; usp. i BONIFACIJE VIII., konst. *Periculoso* (1298); TRIDENTSKI SABOR, sjedn. 25., dekret *De regularibus*, pogl. 5; CIC. kan. 597-603; 2342; Pio XII., Apost. konst. *Sponsa Christi*; Sv. KONGREGACIJA ZA REDOVNIKE, instrukcije *Inter praeclara* i *Inter cetera*.

4 PC, br. 16: "Papinska klauzura neka ostane na snazi za redovnice koje se posvećuju samo kontemplativnom životu, ali - pošto se sasluša želja njihovih samostana - neka bude usklađena s prilikama mjesta i vremena, a zastarjeli običaji neka se dokinu."

5 Usp. *Dekalog*: "Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva. Nemoj imati drugih bogova osim mene..." (Izl 20, 2-3). O ugovoru u Šekemu: "Daleko neka je od nas da ostavimo Jahvu, a služimo drugim bogovima. Jahve, Bog naš, izveo je nas i naše oce iz Egipta, iz doma robovanja, i on je pred našim očima učinio velika čudesa i čuvao nas cijelim putem kojim smo išli i među svima narodima kroz koje smo prolazili." (Jš 24,16-17). Naprotiv, idolopoklonstvo je ako se reče: "Ovo je tvoj bog, Izraele, koji te je izveo iz zemlje egipatske" (Izl 32,4), a često se navode izreke takvoga značenja.

6 Npr. u molitvi Izraela, kako se razabire iz Psalama. I liturgijske svečanosti postale su spomen-blagdanima događaja Izlaska. Savez ili Zavjet sklopljen je u pustinji u vrijeme

da da je u njemu nekako predoznačeno kršćansko spasenje.⁷ Svima je doista poznato koliko su se sv. liturgija i predaja Otaca služile biblijskim dokazima Izlaska za razumijevanje i razgllašavanje kršćanskog otajstva,⁸ kao što su već učinili Apostoli i sami Evanđelisti. Već se na početku povijesti Božjega naroda pripovijeda kako je Abraham pozvan da izađe iz zemlje svoje i doma očinskog (*Post* 12,1), a Apostol uči da je taj poziv bio početkom drugog mističnog putovanja u domovinu koja nije zemaljska.⁹

Ono što je na taj način bilo u Starom zavjetu predoznačeno, to je u Novom zavjetu ostvareno. Božja riječ, koja izlazi od Oca i dolazi u svijet (usp. *Iv* 16,28) da podigne narod "koji je u tmni hodio" (*Iz* 9,1; usp. *Mt* 4,16), izbavila nas je od ove vlasti tame (usp. *Kol* 1,13), tj. od grijeha i po svojoj smrti (usp. *Iv* 13,1; 16,28 i *Hebr* 9,11-12; 10,19-20) privukla nas je da krenemo na povratak Ocu, koji "nas s Kristom uskrisi i s njim postavi na nebesima u Kristu Isusu" (*Ef* 2,6; usp. *Kol* 2,12-13; 3,1), a upravo u tome je vazmeno otajstvo Krista i Crkve.

Takva Kristova smrt uključuje i pravu samoću, kako su u to bili uvjereni, zajedno s Apostolom,¹⁰ neki crkveni Oci i učitelji.¹¹ Oni su, naime, taj smisao gledali u nekim događajima Kristova života, kad su ga promatrali gdje se povlači u samoću ili u pustinju da se bori s "knezom ovoga svijeta" (usp. *Mt* 4,1; *Iv* 12,31; 14,30)¹² a osobito da se moli svom Ocu, čijoj se volji posve

Izlaska. U nevoljama, koje je i grijesima zaslužio, Izrael se sjećao čudesnih Božjih djela i svoje pouzdanje stavljao je u njih jer Bog, koji se ne mijenja, uvijek može obnoviti ista čudesa djela. Usp. *Pnz* 20,1; *Iz* 43,16-21; 63,10-14; *Bar* 2,11; *Prop* 36,5. Ali trebat će ponovno proći kroz pustinju koja pročišćuje (*Hoš* 2,16-25). No tada se više neće raditi o izvanjskim neprijateljskim narodima, nego prije o ropstvu grijeha: pravi je izlazak u obraćenju srca.

7 *NE*, br. 4: "(Crkva) ispovijeda da su svi vjernici-kršćani, Abrahamovi sinovi po vjeri, uključeni u zvanje istog patrijarha i da se spas Crkve mistično predoznačuje u izlasku izabranog naroda iz zemlje ropstva." Usp. *1 Kor* 10,11: "Sve se to njima dogodilo da bude za primjer, a napisano je za opomenu nama kojima je zapalo da živimo u posljednjim vremenima." A Irenej: "Sav Izlazak naroda iz Egipta što ga je Bog izveo, bio je tip i slika budućeg odlaska Crkve iz narodâ." (*Adv. haer.*, 4, 30. - *Sours chrét.* 100, str. 784).

8 Prema Novom zavjetu: A. Krist ostvaruje novi izlazak: *Mt* 2,15; 4,4 (usp. *Izl* 16): 4,7 (usp. *Izl* 17); 4,10 (usp. *Pnz* 32,48-53); 5,21-22 i sl.; 11,10 (usp. *Mal* 3,1-2 i *Izl* 23,20); 26,28 (usp. *Mk* 10,38; *Izl* 24,8; *Hebr* 9,18-28). - *Lk* 9,31; 12,50; *Mk* 10,38 (usp. *1 Kor* 10,2). - *Iv* 1,17; 3,14; 6,31-33, 49-50, 58; 7,37-39 (usp. *Izl* 17,1-7); 19,36. B. Kršćanski život kao novi izlazak: *1 Kor* 10,1-11; 2 *Kor* 3,6-18; *Hebr* 4,1-9; 8,1-13; 9; 12,18-24; *1 Pt* 1,16; 2,9; *Otkr* 1,16; 2,17; 15,3; 21,2-3 (usp. *Hoš* 2,16-25; *Izl* 25,8). Za svjedočanstvo otaca i liturgije usp. R. LE DEAUT i J. LEUCUYER, *Exode*, u *Dict. de spirit.* 4, 1973-1995.

9 *Hebr* 11,13-16: "U vjeri umriješe svi ovi ne primivši što je obećano, već to izdaleka vidješe i pozdraviše te priznadoše da su 'tuđinci i putnici na zemlji'. Oni koji tako govore, pokazuju da traže domovinu. A da su pod tim još mislili na onu iz koje su izišli, još bi imali vremena da se vrate. A sada oni teže za boljom, to jest za nebeskom (domovinom)".

10 *Hebr* 13,12-14: "Isus je trpio izvan vrata... Iziđimo, dakle, k njemu izvan tabora noseći njegovu sramotu, jer ovdje nemamo trajnoga grada, već tražimo buduću."

11 "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?" (*Mt* 27,46). "S pravom je Kristov Križ nazvan pustinjom, jer ih malo boravi u njemu, a pravim pustinjakom Krist Bog koji nosi križ" (Autor iz početka XIII. stoljeća, u *Arch. d'hist. doct. et litt. du Moyen Age* 31/1964/41).

12 Usp. ORIGEN, *In Math.* 12,8-9, *CGS* 10, 200.

pokoravao.¹³ Time je predoznačio osamljenost svoje Muke,¹⁴ koju nam Evanđelisti predstavljaju kao novi Izlazak.¹⁵

Za Kristove vjernike, dakle, otići u pustinju znači isto kao i dublje se sjediniti s Kristovom mukom i na osobit način imati udjela u vazmenom otajstvu i u Gospodinovom prijelazu iz ovoga svijeta u nebesku domovinu. Iz toga su eto razloga ustanovljeni samostani: oni su postavljeni u srce kršćanskoga otajstva.

Vjernik je, doduše, pozvan da nasljeđuje Krista i u propovijedanju njegova Evanđelja spasenja, i mora ujedno pridonositi izgradnji zemaljske države, da bude poput kvasca koji je preobražava u Božju obitelj.¹⁶ U tom smislu se kaže da kršćanin ostaje u svijetu (usp. *Iv* 17,15). Ipak se u toj službi ne iscrpljuje čitavo otajstvo Crkve: Crkva koja je osnovana na službu Bogu i ljudima,¹⁷ prije svega je skup svih otkupljenih, tj. onih koji su po krštenju i drugim sakramentima već prešli iz ovoga svijeta k Ocu.¹⁸ "Gorljiva je, doduše, u djelovanju", ali ujedno "odana kontemplaciji", tako da je ono "što je ljudsko upravljeno i podređeno božanskome, vidljivo nevidljivome, a kontemplaciji ono što pripada djelovanju".¹⁹ Dopušteno je, dakle, i potrebno da neki Kristovi vjernici, obdareni od Duha Svetoga tom milošću, osobitim načinom života izražavaju ovu kontemplativnu značajku Crkve povlačeći se u pravu samoću,²⁰ da se u neprestanoj molitvi i velikodušnoj pokori bave samo Bogom" (*PC*, br. 7).²¹

13 Usp. *Mt* 14,23 (*Mk* 6,46); *Mk* 1,35; *Lk* 5,16; 6,12; 9,18, 28 (*Mt* 17,1); 11,1; osobito *Lk* 22,41-44: "Udalji se od njih koliko bi se moglo kamenom dobaciti, kleče na koljena te počeo moliti: 'Oče! Ako hoćeš, otkloni ovaj kalež od mene! Ali neka ne bude moja, nego tvoja volja.'... Kad se nađe u smrtnoj borbi, još je žarče molio." - Po mišljenju otaca, molitva Mojsijeva na gori, koji je bio postrani od bitke koja se vodila u ravnici (*Izl* 17,8-13), slika je Krista na križu, izvan vratiju Jeruzalema. Usp. *Epist. Barnabae* 12,2-4 (Hemmer 74); JUSTIN, *Dial. cum Triph.*: 0, 4-5; 91,3; 111,1-2; 112,2; IRENEJ, *Demonstrat* 46.

14 Usp. HILARIJE: "Time što je navečer sam pokazuje svoju samoću u vrijeme muke", *In Matth.* 14,23; *ML* 9, 1001.

15 Usp. gore n. 8.

16 *GS*, br. 40: "Crkva... je kao kvasac i takoreći duša ljudskog društva, koje ima da se u Kristu obnovi i preobrazi u Božju obitelj" (usp. i br. 3).

17 Na službu ljudi i njihovih zemaljskih zadaća: *GS*, br. 3. i 40-45; *AG*, br. 12: "Ne traži nikakav drugi autoritet osim da uz pomoć Božju služi ljudima ljubavlju i vjernim pomaganjem." - Ali osobito na službu vječnoga spasenja: usp. *LG*, br. 48: "Krist... je ustanovio svoje Tijelo, koje je Crkva, kao opći sakrament spasenja."; usp. br. 5.

18 *LG*, br. 2., 7. itd.

19 *SC*, br. 2.

20 Usp. *GS*, br. 38: "Darovi su Duha različiti: dok jedne poziva da otvoreno svjedoče o svojoj želji za nebeskim obitavalištem i da živim čuvaju to svjedočanstvo u ljudskoj obitelji..."

21 Prema predaji Otaca, kontemplativni život na osobit način izražava Isusovu molitvu u samoći ili na gori, koja je predoznavała kontemplativni život. Usp. KASIJAN: "Povukao se sam na brdo da moli poučavajući nas tako primjerom svoga povlačenja... da se slično i mi povučemo" (*Conlat.* 10, 6, 4, *ML* 49, 826); JERONIM: "I traži Krista u samoći i moli sam na brdu s Isusom" (*Ep. ad Paulinum* 58, 4, 2, *CSEL* 54, 532); IZIDOR: "Time što je radi molitve prenoćivao na brdu, označavao je kontemplativni život" (*Different.* lib. 2, 2, 34, *ML* 83, 98); Ps. JERONIM: "Kad je molio, pokazao je kontemplativni život; kad je sjedio, pokazao je djelatni život... Otišao je na brdo moliti i otišao k mnoštvu: pokazao je

Uostalom, neka bude jasno da svaki oblik kršćanskog života mora uključivati i neku odijeljenost od svijeta i kontemplaciju, kao što je II. vatikanski sabor ustvrdio o svećenicima i redovnicima koji se posvećuju djelima apostolata.²² Doista ima i izvan samostana takvih koje milost Duha Svetoga uzdiže do kontemplacije, ali to se može reći o svakom Kristovu vjerniku zbog istog razloga zbog kojega je svakom Kristovu učeniku (usp. *Lk* 14,25-27) potrebno neko odvajanje od stvari ovoga svijeta, premda svi ne prihvaćaju jednaki oblik odlaženja u pustinju. Monasi, međutim, i monahinje, ulazeći u samostane, provode u život savršenije i tipičnije glavni element kršćanskoga života: "preostaje da... oni koji uživaju ovaj svijet, kao da ga ne uživaju, jer prolazi oblik ovoga svijeta" (*I Kor*, 7,29, 31).²³

Razlozima koji izviru iz Kristova vazmenog otajstva, ukoliko Crkva ima udjela u njemu, treba dodati onaj o važnosti sabranosti i mira kako bi se sigurnije i lakše došlo do susreta s Bogom u molitvi.²⁴ Način života ljudi koji se posve posvećuju kontemplaciji ide za tim da se ukloni sve što može bilo kako dijeliti duh, nastoji omogućiti postizavanje punoće osobe, čija je značaj-

sjedinjen kontemplativni i djelatni život" (*ML* 30, 571); VALAFRID STRABON: "Kad se penjao na goru, upućivao je na razmišljanje, na kontemplativni život" (*Expos in IV Evang.*, *ML* 114, 827); PASHAZIJE RADBERT: "Da se u kontemplaciji, tj. na brdu, samo Bogom bavimo" (*Expos. in Math.*, *ML* 120, 522); VILIM OPAT SV. TEODORIKA: "Sam je Gospodin vrlo rado provodio samotani život, a njegovi su učenici za tim životom težili dok je on bio s njima: kad su vidjeli slavu njegova preobraženja, oni koji su s njim bili na svetoj gori, odmah je Petar zaključio da im je najbolje zauvijek ondje ostati" (*Ad fratres de Monte Dei*, I, 1, *ML* 184, 310); AMADEJ LOZANSKI: "Odredio nam je motrište na gori s Mojsijem i Ilijom, da otkrivena lica možemo promatrati ono što tražimo" (*Hom.* 3, Ed. Bavaud, *Sours chrét.*, 72, 90-92); *LG*, br. 46: "Neka redovnici brižno nastoje da Crkva po njima svaki dan sve bolje prikazuje Krista i vjernicima i nevjernicima, Krista dok ili razmatra na gori, ... koji uvijek sluša volju Oca koji ga je poslao."

I teme Izlaska primijenio je na monaški život sv. Ivan Klimak za Istok (*Scala paradisi*, gr. 1, *MG* 88, 632-644), a zatim sv. Ambrozije za Zapad (*Ep.* 27, 1-3 i 28 i 28, 1. 8, *ML* 16, 1047, 1051, 1053). Usp. i JERONIM, *Ad Eustochium*: "Sljedi Mojsija u pustinji i udi u obećanu zemlju" (*Ep.* 22, 24, *ML* 22, 410, *CSEL* 54, 177).

- 22 Usp. *LG*, br. 41: "(Svećenici) mjesto da budu zapriječeni apostolskim brigama, pogiblima i teškoćama, neka se radije po njima na veću svetost, hraneći i dajući polet svojoj aktivnosti obiljem razmatranja"; *PC*, br. 5: "Stoga članovi bilo koje ustanove, jer prije svega i samo Boga traže, treba da spajaju kontemplaciju, po kojoj se umom i srcem s njime sjedinjuju, s apostolskom ljubavlju."
- 23 Mjesto se navodi u *LG*, br. 42. Usp. ondje br. 44: "Budući da Božji narod nema ovdje stalnoga grada, nego traži budući..."; br. 6: "Dok Crkva na ovoj zemlji putuje daleko od Gospodina, smatra sebe kao prognanicu..."
- 24 Usp. *Hoš* 2,16: "Odvest ću je u pustinju i njenu govoriti srcu". - Sv. AUGUSTIN: "Teško je vidjeti Krista boraveći usred mnoštva: našoj pameti treba neka pustinja. Bog se vidi u stanovitoj pustinji htijenja. U mnoštvu je buka: ovo gledanje zahtijeva osamljenost" (*In Io Tract.*, 17, 5, *ML* 35, 1533); QUIGO KARTUZIJANAC: "On je neposredno pred mukom ostavio apostole da se sam moli; najbolje upozorava upravo tim primjerom koliko samoća koristi molitvi, kad nije htio moliti s praticima premda su to bili apostoli" (*Consuetudines*, 80, 10, *ML* 153, 758). IVAN OD KRIŽA: "(za molitvu) je korisno samotno, pa i neprohodno mjesto, da bi se duh postojano i izravno dizao ka Gospodinu a da ga ne smetaju niti zadržavaju vidljive stvari... Zato je Gospodin, da bi nam dao dobar primjer, izabirao za molitvu samotna mjesta i ona koja ne bi odveć zaokupljala osjetila, nego koja bi dušu uzdizala Bogu, kao brda koja su se uzdizala nad zemljom" (*Subida* III, 39, 2; usp. *Cántico* B, 35, 1).

ka jedinstvo, da se bolje posveti Bogu koga traži,²⁵ da se savršenije bavi Bogom.

To traženje Boga radi kojega čovjek mora ostaviti sve što posjeduje (*Lk* 14,33) zbiva se najviše čitanjem i razmišljanjem Svetoga pisma (usp. *PC*, br. 6). Zato molitvu mora pratiti čitanje Svetoga pisma da postane razgovor između Boga i čovjeka; jer "njemu govorimo kad molimo, njega slušamo kad čitamo božanske poruke" (usp. *DV*, br. 25; Ambrozije, *De officiis ministrorum*, I, 20, 88, *ML* 16, 50). Sv. pismo je "kao ogledalo u kojem Crkva, dok putuje zemljom, promatra Boga od kojega sve prima" (*DV*, br. 7); promatrajući ga svatko "se zbog ljubavi Božje raspaljuje željom za gledanjem njegove ljepote" (sv. Toma Akv., *Summa th.* II, II. q. 180, a. 1, c.).

Tako ljubav i kontemplacija pomažu jedna drugoj. "Ljubiti Boga isto je što i poznavati ga, jer njega ne poznaje nego onaj koji ga ljubi i ne ljubi ga nego onaj koji ga poznaje, a poznaje ga toliko koliko ga ljubi i toliko ga ljubi koliko ga poznaje" (Vilim, opat sv. Teodorika, *Expositio in Cant.*, c. I, *ML* 180, 499, C).

Tako u šutnji i samoći "odvažni muževi smiju koliko im drago sabrati se i biti sami sa sobom, postojano gajiti sjeme kreposti i obilno se hraniti rajskim plodovima. Ovdje se stiče oko čijim se vedrim pogledom zaručnik ranjava ljubavlju, kojim se, čistim i nevinim, gleda Bog. Ovdje se provodi radina dokolica i odmor u mirnoj djelatnosti. Ovdje Bog isplaćuje svojim atletama željkovanu nagradu za tešku borbu, tj. mir što ga svijet ne pozna i radost u Duhu Svetom... To je onaj najbolji dio što ga je Marija odabrala, koji se neće oduzeti."²⁶

III.

Ipak ne smije se misliti da su monasi i monahinje isključeni i odsječeni od svijeta i Crkve zato što su odijeljeni od ostalih ljudi. Naprotiv, oni su u svijetu i u Crkvi prisutni "na dublji način u srcu Kristovom",²⁷ budući da smo svi jedno u Kristu (usp. *1 Kor* 10,17; *Iv* 17,20-22).²⁸ Ne spominjući uloge

25 Usp. PAVAO VI., nagovor od 24. listopada 1964: "Neka se vrati sv. Benedikt da nam pomogne opet zadobiti osobni život za kojim danas čeznemo i tugujemo, a koji razvoj suvremenog života, kome se duguje ogorčena težnja za vlastitim identitetom, guši dok ga pobuđuje, obmanjuje dok ga osvježuje... Uzbudenost, buka, užurbanost, izvanjština, mnoštvo - ugrožavaju unutrašnjost čovjeka. Nema šutnje sa njezinom pravom nutarnjom riječi, nema dovoljno reda, nedostaje mu molitve, nedostaje mu mira, nedostaje mu on sam" (*AAS* 56/1964/987).

26 BRUNO, *Ad Radulphum* 6 (*Sours chrét.* 88, str. 70-72).

27 LG, br. 46. - Usp. EVAGRIJE: "Monah je od svih rastavljen i sa svima sjedinjen" (*De oratione* 124, francuski tekst kod I. HAUSHERR, *Les leçons d'un conteplatif*, str. 158); PETAR DAMJANI: "Premda se čini da smo udaljeni od Crkve po samoći naših tijela, ipak smo uvijek vrlo prisutni u njoj po nepovredljivom otajstvu jedinstva" (*Opusc.* XI., *L. qui appellatur Dominus vobiscum*, 10, *ML* 145, 239); TEREZIJA OD ISUSA: "Drage sestre u Kristu! Pomognite mi ovo prositi od Gospodina jer vas je za to ovdje sabrao (moliti za mir narodâ i za potrebe Crkve), to je vaše zvanje, to treba da budu vaši poslovi, to treba da budu vaše želje, za to vaše suze, to vaše molbe..." (*Camino* I, 5).

28 Usp. PETAR DAMJANI: "Ako su, dakle, vjernici jedno u Kristu, gdje god se čini da je po tjelesnom liku jedan ud, ondje je po tajni otajstva i čitavo tijelo... Ako smo, dakle, svi jedno Kristovo Tijelo, premda se čini da smo tijelom rastavljeni, duhom se ipak ne možemo rastati jedan od drugoga, mi koji ostajemo u njemu" (*Opusc.*, XI, *L. qui appellatur*

samostanâ, koju su primili od svojih pređa, na kulturnom i socijalnom području, očito je na temelju čvrstih dokaza, sa koliko ljubavi ovi ljudi, odani jedino kontemplaciji, nose u svojim srcima tjeskobe i boli svih ljudi.

Uostalom, pustinja ili osamljeno brdo bili su mjesta na kojima je Bog objavio ljudima svoje tajne (usp. *Post* 32,25-31; *Izl* 3,24, 1-8; 34,5-9; *1 Kr* 19,8-13; *Lk* 2,7-9; *Mt* 17,1-8). To su mjesta na kojima se nebo i zemlja na neki način sastaju, gdje po Kristovoj prisutnosti svijet i pusta zemlja opet postaju raj (usp. *Mk* 1,13).²⁹ Da li je moguće iz ljudske zajednice isključiti one u kojima ljudi postizavaju svoju puninu?

Ako su pak kontemplativni ljudi na neki način u srcu svijeta, mnogo su više u srcu Crkve.³⁰ Njihova molitva, osobito sudjelovanje u Kristovoj euharistijskoj žrtvi i u slavljenju božanskog časoslova, izvršuje najvažniju dužnost one zajednice molitelja što je Crkva - da, naime, slavi Boga. Ta molitva je ono štovanje kojim se prinosi Ocu po Sinu u Duhu Svetomu "uzvišena žrtva hvale".³¹ Po njoj oni koji joj se posvećuju ulaze u tajnu onoga neizrecivog razgovora što ga Krist Gospodin neprestano vodi s nebeskim Ocem te u krilu Očevu iskazuje mu svoju beskrajnu ljubav. Napokon molitva je vrhunac ka kojemu teži sva djelatnost Crkve.³² Budući dakle da kontemplativci očituju intimni život Crkve, oni su neophodno potrebni za puninu njezine prisutnosti.³³

latur Dominus vobiscum, 6, *ML* 145, 236-238); PAVAO VI.: "Niste odijeljene od velike zajednice Kristove obitelji, vi ste specijalisti, a vaša specijalnost danas je, ne manje nego jučer, blagotvorna i edifikantna za cijelu Crkvu, dapače za čitavo društvo" (nagovor poglavaricama benediktinki, 28. listopada 1966., *AAS* 58 /1966/ 1159-1160).

29 Usp. *Izl* II, 6-9: protiv *Post* 9,2. - O samostanu kao raju usp. JERONIM: "Čeliju smatraj rajem, ubiri različite jabuke Svetoga pisma" (*Ep.* 125, *ad Rusticum* 7, *ML* 22, 1075; *CSEL* 56, 125); ANSELMO, *Ep.* 3, 102, *ML* 159, 140; PETAR DAMJANI, *Ep.* 6, 3, *ML* 144, 374; VILIM IZ MALMESBURYJA, *De gestis Pont. Angliae* 4, *ML* 179, 1612-1613; BERNARDO, *Sermo de diver.* 42, 4, *ML* 183, 663; VILIM OPAT SV. TEODORIKA, *De natura et dignitate amoris* 25, *ML* 184, 396; PETAR IZ CHELLESA, *Ep.* 75, *ML* 202, 522. Usp. J. LECLERQ, *La vie parfaite*, Turnhout 1948.; G. M. COLOMBÁS, *Paraíso y vida angelica*, Monserrat 1958.

30 Usp. Pavao VI.: "Hoćemo da znadu ovi otoci skrivenosti, pokore i promatranja... da nisu ni zaboravljeni, niti odijeljeni od zajednice Crkve Božje, da su dapače njezino srce, da pothranjuju njezino duhovno bogatstvo, da uzvisuju njezinu molitvu, da podržavaju njezinu ljubav, da s njom dijele njezine patnje, napore, apostolat, nade, da povećavaju njezine zasluge" (govor od 2. veljače 1966., *Insegnamenti di Paolo VI.*, VI (/966/ 56).

31 *PC*, br. 7. IVAN OD KRIŽA: "Dragocjeniji je pred Bogom i dušom mrvičak te čiste ljubavi i od veće koristi za Crkvu... nego sva druga djela zajedno. Zato se Marija Magdalena... krila trideset godina u pustinji da bi se posve posvetila toj ljubavi... jer malo te ljubavi donosi velike koristi i važno je za Crkvu... Konačno, stvoreni smo upravo za tu ljubav" (*Cantico B*, 28, 2-3).

32 *SC*, br. 10: "Proslava Boga u Kristu, prema čemu se, kao prema svojoj svrsi, stječu sva druga djela Crkve"; usp. i *GS*, br. 76; *Apostolicam actuositatem*, br. 2.

33 Usp. *Ad gentes divinitus*, br. 18: "Budući da kontemplativni život pripada punini prisutnosti Crkve, valja ga uspostaviti posvuda u novim Crkvama." Usp. Ivan XXIII.: "Kontemplativni život!... On je jedna od temeljnih struktura sv. Crkve, on je bio prisutan u svim fazama njezine dvotisućne povijesti" (govor cistercitima S. O. 20. listopada 1960., *AAS* 52 /1960/ 896).

Osim toga oni podižu razinu duhovnog života Crkve, jer oživljavaju cijelo Mistično tijelo žarom svoje ljubavi, potičući svakovrsne apostolske inicijative koje su bez ljubavi ništa (usp. *I Kor* 13,1-3). "Bit ću ljubav u srcu Crkve, svoje Majke", uskliknula je ona koju je papa Pio XI. proglasio zaštitnicom svih Misija premda nikada nije izašla iz zidova svoga samostana.³⁴ Nije li Bog ljude oslobodio od grijeha po svojoj ljubavi koja se očitovala u žrtvi njegova Sina sve do smrti na križu? Kada dakle netko prodre u to vazmeno otajstvo najveće ljubavi Boga i ljudi (usp. *Iv* 13,1; 15,13), nužno postaje dionikom spasonosnoga djela Kristove Muke, izvora svakog apostolata.³⁵

Napokon, redovnici koji se bave jedino kontemplacijom pomažu misijsko djelo Crkve svojom molitvom, "jer Bog, ako ga molimo, šalje poslenike u svoju žetvu, otvara duše nekršćana za slušanje Evanđelja i oplođuje riječ spasenja u njihovim srcima".³⁶ Nipošto ne zaboravljaju svoje braće dok se predaju molitvi u samoći. Ako su se udaljili od čestog općenja s njima, to nisu učinili zato što su tražili mir radi svoje lagodnosti, nego da bi na sveobuhvat-niji način sudjelovali u njihovim tegobama, mukama i nadama.³⁷

-
- 34 "Ljubav mi je dala ključ moga zvanja. Shvatila sam da ako Crkva ima tijelo, sastavljeno od različitih udova, da nije bez najpotrebnijega, najplemenitijega od svih, shvatila sam da Crkva ima srce, a to srce gori od ljubavi. Shvatila sam da jedina ljubav potiče udove Crkve na djelovanje i da, ako bi se ugasila ljubav, apostoli više ne bi naviještali Evanđelje, mučenici bi odbili prolijevati svoju krv... Da, našla sam svoje mjesto u Crkvi... bit ću ljubav u srcu Crkve, svoje Majke" (*Manuscripts autobiographiques*, ms B. Lisieux 1957., str. 229).
- 35 Usp. Ivan XXIII.: "Pravi apostolat u tome je, da čovjek sudjeluje u spasonosnom djelu Kristovom, a to se ne može postići bez revnosti u molitvi i žrtvovanju. Ta Spasitelj je otkupio ljudski rod, sapet i pritisnut od grijeha, ponajviše moleći se Ocu i žrtvujući se. Odatle slijedi da onaj koji nastoji postupati po ovom unutrašnjem zakonu spasonosnog Kristova djela obavlja izvrstan apostolat premda ne čini izvanjskih djela" (*Ep. Causa praeclara*, 16. srpnja 1962., AAS 54 /1962/ 568).
- 36 *Ad gentes divinitus*, br. 40. Usp. konst. *Umbratilem* (AAS 16/1924/389) i dekret Sv. kongregacije obreda super *tutto* za kanonizaciju bl. Terezije Margarete Redi, 18. veljače 1934.: "... duša doista pribita s Kristom na križ u krajnjem mučeništvu srca pribavlja sebi i drugima vrlo obilne plodove otkupljenja. To su naročito čiste i uzdignute duše u Crkvi, koje tihim apostolatom svima osobito koriste trpeći, ljubeći i moleći" (AAS 26/1934/ 106).
- 37 Usp. Pavao VI.: "Da li vas ovaj materijalni, izvanjski, društveni zatvor dijeli od Crkve? Dolazim da vam kažem: pazite da Crkva misli na vas, niste zaboravljene, pa odijeljenosti koja bi bila najteža (one duhovne) nema. Zašto? Jer ste predmet osobite pažnje, sjećanja. Hoćemo li reći više? Crkva gleda u vas koje ste se predale ovoj vrsti života da budete u neprestanom razgovoru s Gospodinom, da budete sposobne bolje razumjeti njegovu riječ, da većom čistoćom i snagom izrazite ovu našu siromašnu ljudsku riječ. Ovu vezu između neba i zemlje učinile ste jedinim programom svoga života. vi kontemplativke posvetile ste se tome upijanju Boga u svoju dušu. Pa eto, Crkva u vama gleda najviši izraz same sebe: Vi ste, na neki način, na vrhuncu" (govor kamaldeškim redovnicama na Aventinu, 23. veljače 1966., u *Vita monastica*, br. 85, str. 68). "Ne samo da vam je dano mjesto u Katoličkoj crkvi, nego vam je dana služba, kako kaže Sabor; niste odijeljene od velike zajednice Kristove obitelji, vi ste specijalisti..." (govor benediktin-skim poglavaricama 28. listopada 1966., AAS 58/1966/1159-1160). I II. vatikanski sabor jasno je ustvrdio: "Neka nitko ne misli da redovnici svojim posvećenjem postaju ljudima tuđi ili nekorisni u zemaljskoj državi. Jer, iako katkad neposredno ne pomažu svojim suvremenicima, ipak ih na dublji način imaju prisutne u Kristovu srcu i s njima duhovno

Tolik je, dakle, misterij kontemplativnog života. Ono što je naprijed rečeno pokazuje njegovo odlično mjesto u ekonomiji spasenja. Taj se misterij obistinjuje na posve osobit način u monahinjama koje žive u klauzuri. Te žene po svojoj naravi izrazitije predstavljaju otajstvo Crkve, "čiste zaručnice čistoga Jaganjca",³⁸ sjedeći do nogu Gospodnjih da u šutnji i samoći slušaju njegovu riječ (usp. Lk 10,39), kušaju i traže ono što je gore, gdje je njihov život sakriven s Kristom u Bogu, dok se ne pokažu sa svojim Zaručnikom u slavi.³⁹

Ženi više pristaje primati riječ negoli je nositi do nakraj zemlje, premda i na to može biti pozvana i to obavljati uspješno; njoj pristaje proniknuti u riječ u sebi samoj i učiniti je plodnom na neki živ, jasan i sebi svojstven način. Kad dođe do pune zrelosti, žena jače osjeća što drugome treba i doživljava njegove potrebe; otvorenije izražava vjernost Crkve prema svome Zaručniku;⁴⁰ ujedno obdarena je dubljim shvaćanjem plodnosti kontemplativnog života. Zbog toga se Crkva uvijek posebno brinula za kršćansku djevicu, kako svjedoči njezina liturgija.⁴¹ Izražavajući osobitu božansku ljubav prema djevici,⁴² Crkva je vrlo brižljivo osiguravala njezinu odvojenost od svijeta i klauzuru samostana.⁴³

Ovom prilikom svakako moramo spomenuti Blaženu Djevicu Mariju, koja je Riječ Božju u sebi primila "puna vjere, te začela Krista prije u duši negoli u tijelu",⁴⁴ ona je zatvoreni vrt, zapečaćeni izvor, zaključana vrata (usp. Pj 4,12; Ez 44,1-2), "izvrstan je ugled i uzor Crkve u vjeri i ljubavi".⁴⁵ Presveta Djevica prejasni je uzor kontemplativnog života, te se na nju, po časnoj tradiciji, s pravom primjenjuju u liturgiji na Istoku i na Zapadu riječi Evanđelja: "Marija je najbolji dio odabrala" (Lk 10,38-42).⁴⁶

suraduju, da se izgradnja zemaljske države uvijek temelji na Gospodinu i k Njemu upravlja, da ne bi možda uzalud radili oni koji je grade (LG, br. 46). Terezija od Isusa: "Potiči sestre da uvijek nastoje moliti Boga da pomaže onima koji rade za Crkvu" (*Camino*, naslov 3. poglavlja). "Ako što možemo kod Boga u tome, borimo se za njega, premda smo u zatvoru... Kad vaše molitve, i želje, i pokore, i postovi ne bi išli za ovim što sam rekla, morale biste misliti da ne postizavate svrhu radi koje vas je Gospodin ovdje sabrao" (*ibid.*, br. 5. 10).

38 LG, br. 6.

39 *Ibid.*

40 Usp. LG, br. 6: "Crkva... koju je (Krist) sebi pridružio nerazrješivim ugovorom... i htio je da očišćena bude s njim združena i s ljubavlju i vjernošću njemu podložna."

41 Zapadna liturgija prilagođuje i primjenjuje prizore zaruka samo na svete žene, prikazujući njihovu svetost kao očitovanje onih duhovnih zaruka što su ih sklopile sa svojim Zaručnikom i Gospodinom. Naprotiv, za njih se nikada ne služi - kao što čini za muževe - temama novoga čovjeka ili drugima koje označuju način dioništva s Kristom svećeniškom, pastirskom, prorokom. Nadalje, od IV. stoljeća zavjetovanje žena provodi se posebnim obredom koji je različit od onoga što ga obavljaju monasi: *velatio virginalis* (pokrivanje djevice) - koje je svakako preuzeto iz *velatio coniugalis* (pokrivanje djevojaka koje su stupale u ženidbu) naznačuje da se radi o nekom obliku ženidbe.

42 Usp. Pnz 4,24; 2 Kor 11,2: "Ljubomorani sam na vas božanskom ljubomorom, jer sve učinim da vas zaručim s jednim zaručnikom: da vas privedem Kristu kao čistu djevicu."

43 Usp. citate navedene pod br. 3.

44 Usp. Augustin, *Serm.* 215, 4, *ML* 38, 1074.

45 LG, br. 53.

46 Taj evanđeoski odlomak upotrebljava se kao tekst Evanđelja za nekoje svetkovine

V.

U ovoj tajni kontemplativnog života ima i nešto drugo što treba istaknuti, a to je važnost znaka i svjedočanstva. Bog je kontemplativnim dušama posebno namijenio službu molitve, ali ih zato nije lišio svake "službe riječi",⁴⁷ iako ne dolazi u obzir služba izravnog propovijedanja.

U današnjem ljudskom društvu, koje tako lako odbija i niječe Boga, život muževa i žena posvećen razmišljanju božanskih stvari otvoreno ispovijeda njegovo opstojanje i prisutnost, tražeći tijesno prijateljstvo s Bogom koje "svjedoči našem duhu da smo djeca Božja" (*Rim* 8,16). Dakle, oni koji tako žive mogu učvrstiti one koji su iskušavani u vjeri i koji, zabludom, hoće dovesti u pitanje mogućnost svake sposobnosti čovjekove da razgovara s neizrecivim Bogom.⁴⁸

Tim čudnovatim razgovorom s Bogom u šutnji i samoći, muževi i žene koji se posve predaju kontemplaciji i vršenju djela ljubavi i drugih kršćanskih kreposti, navješćuju smrt Gospodnju dok ne dođe. Smrt Gospodnju navješćuju to snažnije što cijeli njihov život, zbog jedinog i potpunog traženja Boga, nije drugo nego putovanje prema nebeskom Jeruzalemu i unaprijed pripadanje eshatološkoj Crkvi, zanesenoj u posjedovanje i promatranje Boga.

Ali kontemplativne osobe ne propovijedaju svijetu samo cilj koji treba postići, tj. život budućega vijeka, nego pokazuju i put koji do njega vodi. Ako duh Blaženstva, koji oživljava nasljedovanje Krista, treba da nadahnjuje svaki oblik kršćanskog života,⁴⁹ život kontemplativaca svjedoči da se to može provesti već u ovom zemaljskom životu. A to će svjedočenje također dublje djelovati na ljude našega vremena ako bude kolektivno, ili društveno. Današnjeg, naime, čovjeka ne privlači pojedinačni primjer, nego primjer kakve zajednice, koji dolazi od života koji se provodi zajednički; štoviše, svjedočanstvo nekog uređenog društva koje svojom ustrajnošću i snagom potvrđuje vrijednost načela na kojima se temelji. Takvo je svakako svjedočanstvo kontemplativne zajednice, koju je papa Pavao VI. ukratko ocrtao u Monte Cassinu govoreći o društvu "malenom i savršena primjera, u kojem vlada ljubav, poslušnost, nevinost, sloboda od stvorenih stvari i vještina s njima se ispravno služiti, gdje duh prevladava; ukratko, gdje gospodari mir i Evanđelje".⁵⁰

VI.

Nije teško shvatiti da sigurna i određena obveza na samostanski život što je netko prihvaća ne smije dolaziti od nekog lako prolaznog žara, niti se u

Blažene Djevice Marije već od VI. stoljeća, npr. za blagdan Uznesenja, na Istoku i na Zapadu (usp. B. CAPELLE, *La fête de l'Assomption dans l'histoire liturgique*, u *Ephemer. theol. Lovan.* 3/1926/ 33-45).

47 Usp. *Dj* 6,2. 4: "Nije pravo da mi ostavimo riječ Božju pa da služimo stolovima... a mi ćemo se potpuno posvetiti molitvi i službi propovijedanja."

48 Usp. Poruku kontemplativnih monaha Prvoj biskupskoj sinodi, *L'Osservatore Romano*, 12. listopada 1967.

49 Usp. *GS*, br. 72.

50 AAS 56(1964)987.

njemu sastoji, nego mora potjecati iz čvrste i postojane zrelosti. Riječ je o zrelosti po kojoj netko ima snage da se odreče nekih društvenih dobara, makar bila velika i vrlo se cijenila, da u punoj duhovnoj slobodi izabere oblik života u kojemu će moći prijanjati samo uz Krista i uz stvari koje su gore. Zbog toga treba dugim i pažljivim ispitivanjem prokušati pripravnice koje dolaze samostanima monahinja, da se dobro razluče razlozi koji ih pokreću, da se na vrijeme odbiju one koje možda nesvjesno vode razlozi ne posve vrhunaravni niti jasni, a koji mogu spriječiti potpun duhovni i ljudski razvoj.⁵¹ Mjere opreznosti koje su određene pravom pojedinih ustanova neka se uzmu u obzir ne samo prije ulaska postulantica u samostan, nego i prije nego redovnice polažu vječne zavjete.

Što je rečeno u ovoj instrukciji, odnosi se na sve ustanove koje su sasvim posvećene kontemplaciji. Međutim, svaka redovnička obitelj ima vlastito obilježje i svoju narav, u više slučajeva određenu od Osnivača, koju treba vjerno čuvati. A ne poriče se ni to da na poticaj Duha Svetoga mogu nastati novi oblici kontemplativnog života u Crkvi.

Time se priznaje zakonitim ono po čemu se ustanove razlikuju jedna od druge u divnoj šarolikosti. Ta šarolikost nastaje osobito odatle što jedni daju više važnosti osobnoj molitvi, a drugi liturgijskoj, jedni više elementima zajedničkog, a drugi pustinjačkog života, prema tome koji se lakše uklapa u organizam samostanske ustanove. To bez sumnje ima svoju važnost i ukoliko se odnosi na način kako pojedine ustanove tumače i ostvaruju svoju materijalnu odijeljenost od svijeta pomoću klauzure.

VII.

Potvrđujući, dakle, propise Drugoga vatikanskog ekumenskog sabora o čuvanju i prilagodbi klauzure kao vrlo prokušane zašтите kontemplativnog života, Sv. kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove izdala je ova pravila za samostane monahinja koje se potpuno posvećuju kontemplaciji. Papa Pavao VI. odobrio ih je 12. srpnja 1969.

PRAVILA PAPINSKE KLAUZURE MONAHINJA

"Papinsku klauzuru samostana treba smatrati asketskom ustanovom koja se osobito slaže s posebnim zvanjem monahinja, budući da je znak, zaštita i osobiti oblik njihove udaljenosti od svijeta" (*ES*, II, br. 30).

1. Klauzura koja je zadržana za monahinje posve kontemplativnog života (*PC*, br. 16) zove se papinskom zato što pravila po kojima se ravna mora potvrditi Sv. Stolica, premda se radi o pravilima koja su već utvrđena ili će

51 *LG*, br. 46: "Neka napokon svima bude jasno da preuzimanje evanđeoskih savjeta, premda uključuje odricanje od dobara koja se nesumnjivo mnogo cijene, ipak ne smeta pravom napretku ljudske osobe, nego mu po svojoj naravi mnogo koristi". *Usp. i PS*, br. 12.

biti potvrđena partikularnim pravom te se po njima izražava vlastiti značaj ustanove.

2. Papinska klauzura proteže se na cijelu kuću u kojoj monahinje stanuju, s vrtovima i parkovima rezerviranim za monahinje.

3. Granice samostana obuhvaćene klauzutom neka se tako naprave da čine materijalnu odvojenost (*ES*, II, br. 31), da priječe ulaz i izlaz (npr. zidom ili na drugi uspješan način, kao što su daske, željezna rešetka, gust i čvrst plot). Neka se ulazi i izlazi na vrata, koja moraju biti zaključana.

4. U konstitucijama i dodatnim propisima neka se odredi kako izvesti ovo stvarno odvajanje, osobito kora i govornice, uzimajući u obzir različitost bilo predaja pojedinih instituta, bilo mjesta i vremena (npr. pletrom, rešetkom, nepomičnim stolom itd.). Prema čl. 1. način odvajanja mora se predložiti na prethodno odobrenje Sv. kongregaciji za redovnike i svjetovne ustanove.

5. Po zakonu o klauzuri monahinje, novakinje i postulantice moraju živjeti u granicama klauzure samostana i ne smiju iz nje izići, osim u slučajevima koji su predviđeni po pravu (usp. čl. 7.).

6. Isto tako zakon klauzure zabranjuje ući u klauzuru samostana svim osobama bilo kojega položaja, spola ili dobi, osim u slučajevima koji su predviđeni po pravu (usp. čl. 8. i 9.).

7. Osim posebnih indulta Sv. Stolice, dopušta se izlaz iz klauzure onima o kojima se govori u čl. 5.:

a) u slučaju vrlo teške i blize opasnosti;

b) s dopuštenjem poglavarice uz bar općenito dan pristanak mjesnog ordinarija i uz pristanak redovničkog poglavara, ako ga ima:

1 - da mogu ići k liječnicima ili liječiti se, ali samo u mjestu boravka ili u susjednim mjestima;

2 - da mogu pratiti bolesnu monahinju, ako je doista potrebno;

3 - da mogu obaviti ručni posao ili potrebni nadzor na mjestima izvan klauzure, ali koja su u granicama samostana;

4 - da obave građanske dužnosti;

5 - da izvrše administracijske čine koji se drukčije ne mogu obaviti.

Ako boravak izvan klauzure mora potrajati dulje od jednoga tjedna, poglavarica prije mora, osim ako se radi o liječenju, dobiti pristanak mjesnog ordinarija i redovničkog poglavara, ako ga ima.

c) U slučajevima koji nisu spomenuti pod b) poglavarica mora tražiti dopuštenje od mjesnog ordinarija i redovničkog poglavara, ako ga ima. To dopuštenje može se dati samo iz doista teškog razloga, i za onoliko vremena koliko je stvarno potrebno.

d) Bez dopuštenja Sv. Stolice ni jedan boravak izvan klauzure na temelju propisa navedenih pod a), b) i c) ovoga člana ne smije trajati dulje od tri mjeseca.

8. Osim posebnih dopuštenja Sv. Stolice, u klauzuru mogu ući:

a) kardinali sv. Rimske Crkve, koji sa sobom mogu povesti nekoliko pratilaca; nunciji i apostolski delegati u mjestima njihove jurisdikcije;

b) oni koji imaju vrhovnu vlast u narodu, dok su na vlasti, i njihove supruge s pratnjom;

c) mjesni ordinarij i redovnički poglavar s pravog razloga;
 d) kanonski vizitatori za vrijeme vizitacije, samo radi pregleda, ali njih treba da prati sudrug;

e) svećenik s poslužnicima radi dijeljenja sakramenta bolesnicima ili radi obavljanja sprovoda; svećenik može ići i radi toga da pomaže onima koje trpe od dugotrajne ili teške bolesti;

f) svećenik s ministrantima radi vođenja liturgijskih procesija, ako to traži poglavarica;

g) s dopuštenjem poglavarice pod nadzorom mjesnog ordinarija i redovničkog poglavara, ako ga ima, liječnici i drugi čiji su rad i umijeće potrebni da se zadovolje potrebe samostana;

h) sestre koje obavljaju vanjsku službu samostana, prema vlastitim statutima.

9. Posebno pravo u smislu čl. 1., odobreno od Sv. Stolice, može - prema duhu i naravi pojedinih ustanova - ili donijeti stroža pravila klauzure ili odrediti druge slučajeve zakonitog izlaska i ulaska, radi potreba samostana ili dobra monahinja.

10. Ne može se dopustiti uporaba radija i televizije u samostanima monahinja isključivo kontemplativnog života, osim u posebnim zgodama religiozne naravi.

11. Novina, revija i drugih sredstava priopćavanja neka ne bude odveć i neka se ne primaju bez obzira na njihov sadržaj (usp. *IM*, br. 4). Preko tih sredstava duh ovoga svijeta može zahvatiti i najbolje zajednice i unijeti u njih nered.

12. Neka se razborito izbjegavaju zasjedanja ili skupovi bilo koje vrste koji se jedva ili nikako ne mogu spojiti sa samostanskim životom. Ipak, ako se čini da suvremene prilike to savjetuju, tada će se moći s potrebnim dopuštenjem katkad omogućiti monahinjama da prisustvuju onim sastancima koji samostanskom životu doista koriste, samo da se odveć često radi toga ne izlazi iz samostana. Neka poglavari imaju na pameti da svježina i žar samostanskog života umnogome ovise o točnom opsluživanju zakona klauzure. Zato neka izlazak iz samostana ostane iznimkom.

13. Zakon klauzure obvezuje teško u savjesti i monahinje i strane osobe.

14. Prilikom kanonske vizitacije vizitator mora pregledati materijalnu klauzuru. Poglavarica mu mora podnijeti račun o opsluživanju propisa klauzure te dati na pregled knjigu u kojoj se vjerno bilježe izlasci i ulasci.

15. Budući da Crkva vrlo cijeni kontemplativni samostanski život, veoma hvali monahinje koje prilagođavajući klauzuru na način što primjereniji kontemplativnom životu - vjerno čuvaju odijeljenost od svijeta (usp. *PC*, br. 7.). A one kojih je pravo i dužnost bdjeti nad čuvanjem klauzure, tj. mjesnog ordinarija i redovničkog poglavara, ako ih ima, uporno potiče da je brižno čuvaju i u granicama svoje dužnosti uspješno pomažu poglavarici, na koju spada neposredno čuvanje klauzure.

16. Kazne postavljene za kršitelje monaške klauzure izvan snage su do proglašenja novog Kodeksa crkvenog prava.

17. U provođenju obnove neka se vjerno postupa prema Apost. pismu *Ecclesiae sanctae*, II, br. 9., 10. i 11. A u smislu br. 6. istoga Pisma ne smiju se uvoditi pokusi protivni odredbama ovih pravila koje sačinjavaju opće pravo, osim ako se prije nije dobilo dopuštenje od Sv. Stolice.

Oni pak samostani koji su već uveli neke novosti u prilagođavanju papinske klauzure, dužni su podnijeti ih sudu Sv. kongregacije za redovnike i svjetovne ustanove u roku od 6 mjeseci od dana objavljivanja ove instrukcije.

U Rimu, 15. kolovoza 1969. na blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Kard. *H. Antoniutti*, prefekt
Eduard Heston C.S.C., tajnik